

NYÖGÉR

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE 2017.

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. Bevezetés
- 2. Nyőgér község bemutatása
- 3. Örökségünk
- 4. Eltérő arculatú településrészek
 - Történelmi településrész
 - Kialakult településrész
 - Szőlőhegyi zártkertes településrész
 - Természeti értékek területe
- 5. Jó példák, ajánlások
- 6. Ábragyűjtemény
- 7. Felhasznált irodalom
- 8. Impresszum

BEVEZETÉS

Mottó:

„A természet mindenkori állapota a lélek tükré. Jelen pillanatban még éretlen természetünké. Az épített környezet az ember mindenkori tudásszintjét tükrözi, így például a városszélek tájba oldódása az ott élők tudatminőségének megfellebbezhetetlen mutatója. A városba egyre beljebb haladva több száz, néhány esetben több ezer év tudásszintjének információival találkozhatunk. Kivételesen torz esetekben csak az utóbbi emberöltőjével.”

Somlósi Lajos

A településképi arculati kézikönyv megalkotásának elsődleges célja a helyi identitás erősítése a természeti és az építészeti értékek bemutatása által. Másodlagos célja, hogy elősegítse a településkép védelmi rendelet megalkotását és támpontot nyújtson a település fejlesztési és -rendezési tervek készítésekor.

A hely ismerete nélkül nem teremthető harmónia a természeti és az építészeti életterek között, ezek összhangja nélkül viszont még rövid távon sem tartható fenn az élet továbbadásához szükséges életminőség. Ne feledjük: - a könyvben bemutatott kincseket unokáinktól és dédunokáinktól csak megőrzésre kaptuk kölcsön!

2 NYÖGÉR KÖZSÉG BEMUTATÁSA

5

A megye középső, keleti felében, Sárvártól 11 km-re délre, a megyeszékhelytől 36 km-re keletre található, a 84-es és a 87-es utak között, mindkettőtől nagyjából azonos távolságra.

A 351 lakosú, soros beépítésű, szalagtelkes település nevét a nyögéreknek nevezett török eredetű népcsoportról eredez-

tetik. Első okleveles említése 1390-ből maradt fenn Newger alakban, de már jóval korábban települt lehetett. 1390-ben a Kanizsai-család kapta Sárvár várának tartozékaként. A következő században egy ideig Ozorai Pipo is birtokolta, de korábbi tulajdonosaik csere útján visszaszerezték. Kanizsai Orsolyával

kötött házassága révén Nádasdy Tamás tulajdonába került. 1677-ben négy telket a sárvári huszárok ellátására adtak át. Egy ideig Sárvár sorsát követve birtokosa lett az Inkei és a Szily-család. A 20. század első felében Grünwald József volt a legnagyobb birtokos.

Nyögér a 16. században társ-

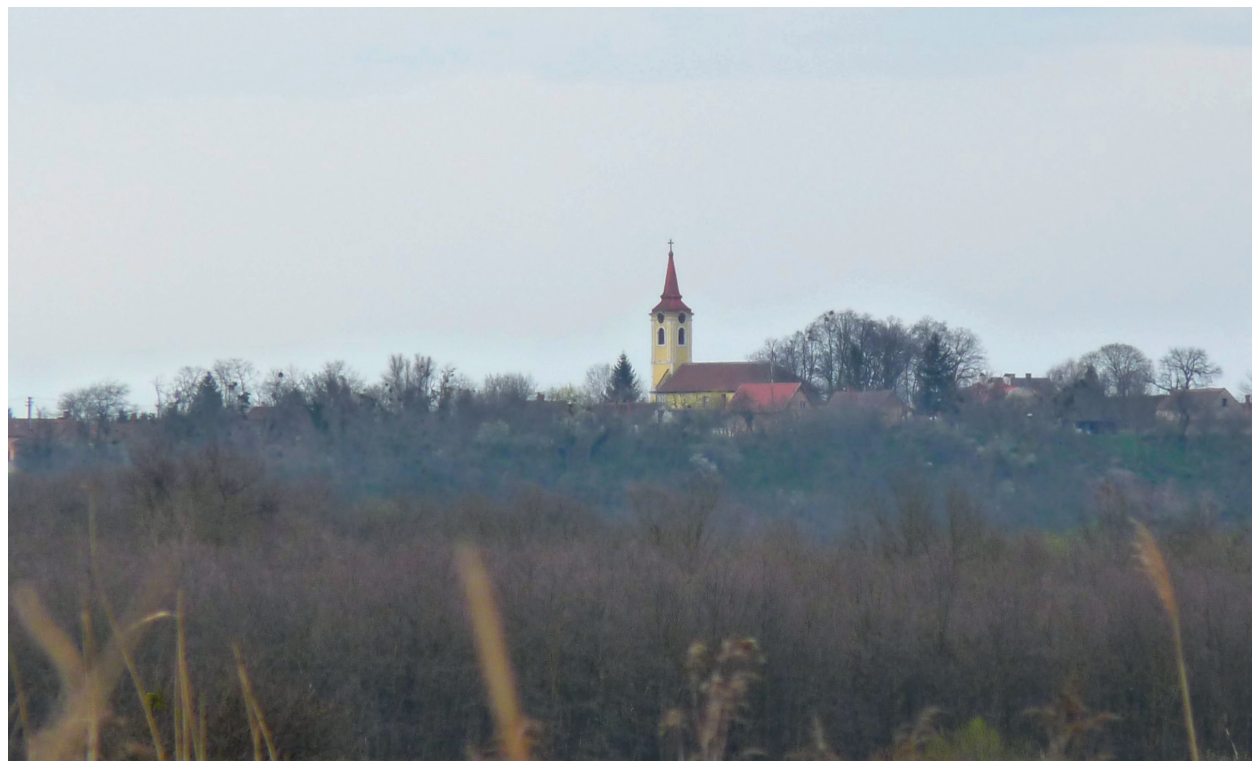
községe a közeli Sótónynak, amelyet bizonyít, hogy 1521-ben a két falunak közös bírója volt. Az ezt követő időkben több támadás is érte, mert többször írtak össze elhagyott illetve puszta telkeket. 1629-ben pusztaként tartották számon. Már korán kénytelenek voltak hódolni a törököknek, először

Budára, majd Segesdre, később Kanizsára vitték adójukat.

A Nádasdy-család hatására itt is elterjedt az 1500-as évek második felében a reformáció. Evangélikus anyagyülekezet lett, Sótöny és Bejc tartozott hozzá. A földesúr katolikus hitre téréskor elvette a protestánsoktól a templomot, ami az

1662. évi országgyűlés sérelmei közé is bekerült.

A környező dombokon folyó szőlőművelésről már a 16. század végéről maradt fenn adat, akkor 19 birtokos volt. 1744-ben a falubeliek 62 kapás, a 21 máshol lakó 51 kapás szőlőt műveltek.

3 ÖRÖKSÉGÜNK

Római Katolikus Templom

A mai plébániatemplom a Petőfi Sándor utcában áll, védőszentje Szent Imre. Késő barokk stílusban épült 1786-ban. 1811-ben elbontották a régi tornyot és 1844-ben újat építettek a templom bejáratí oldalára.

A templomkertben Szentháromság-oszlop (1913.), illetve kőszület (1869.) található.

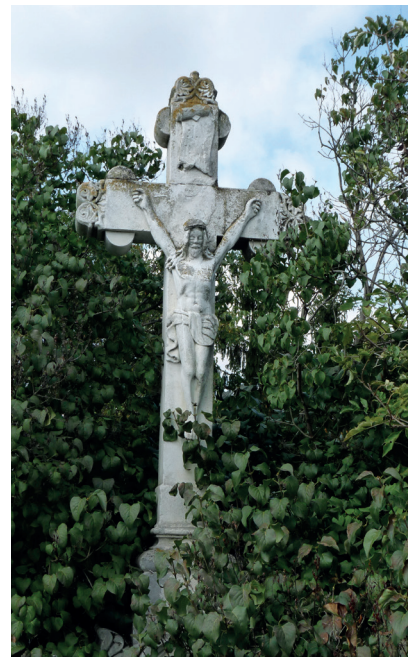
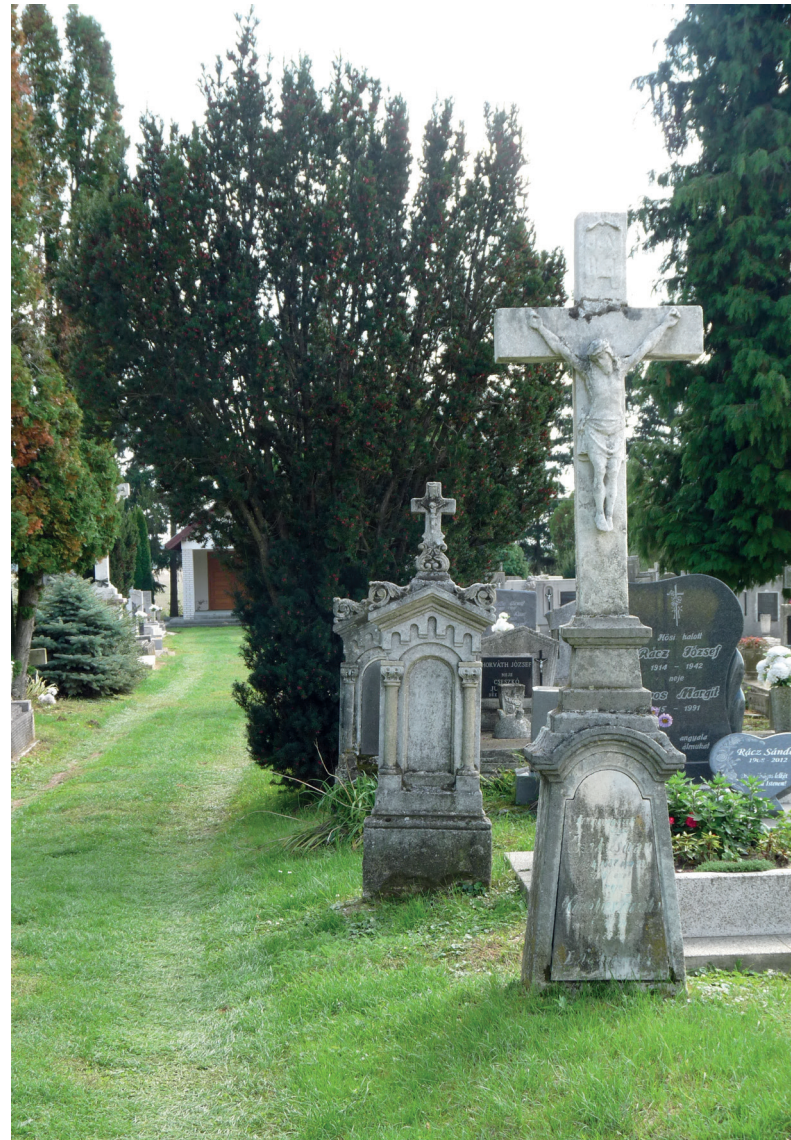
I. világháborús emlékmű

A Petőfi Sándor utcában áll az egyedinek mondható, 1930-ban felállított I. világháborús emlékmű, két alakja közül az álló Szent Imre herceget, a másik egy sebesült katonát ábrázol.

II. világháborús emlékmű

Két lépcsős talapzaton kb. két és fél méter magas gránit oszlopon a felsorolt elesettek névsora olvasható. Tetején egy lepel, alsó felén egy bronz táblán elesett katonát sirató asszonyok képe látható.

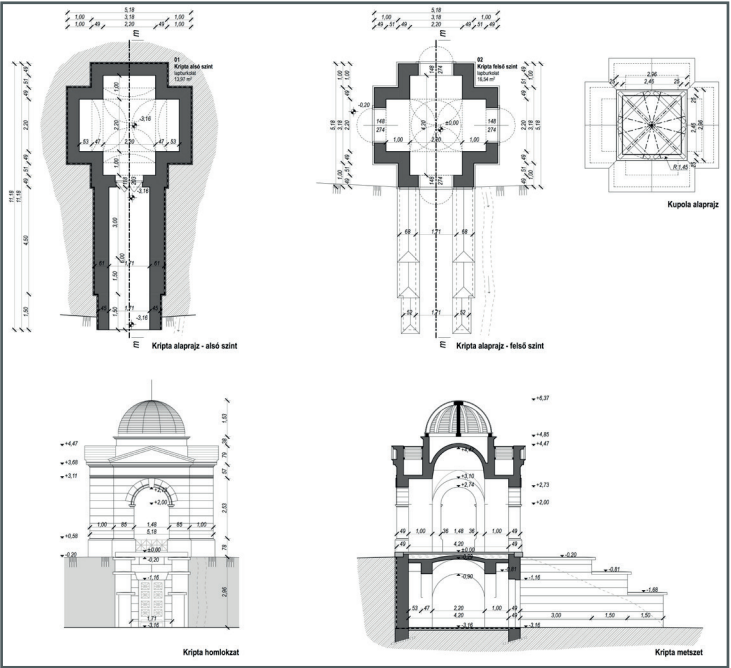
Grünwald-kripta a Vadaskert erdő mélyén

A terület 1390-től Nádasdy-birtok volt. 1908-ban vásárolta meg a tehetős szombathelyi Grünwald kereskedő család második generációja, akik az Ikervár-Sótony-Nyőgér területen ezer holdat birtokoltak, szombathelyi házuk a Főtéren pedig még a mai napig áll. A család kriptát emeltetett az erdőben, a kriptá máig némán nyugszik viszonylag jó állapotban, de üresen az erdő mélyén. Nem messze a kristálytisza vízű Hóvirág forrás található.

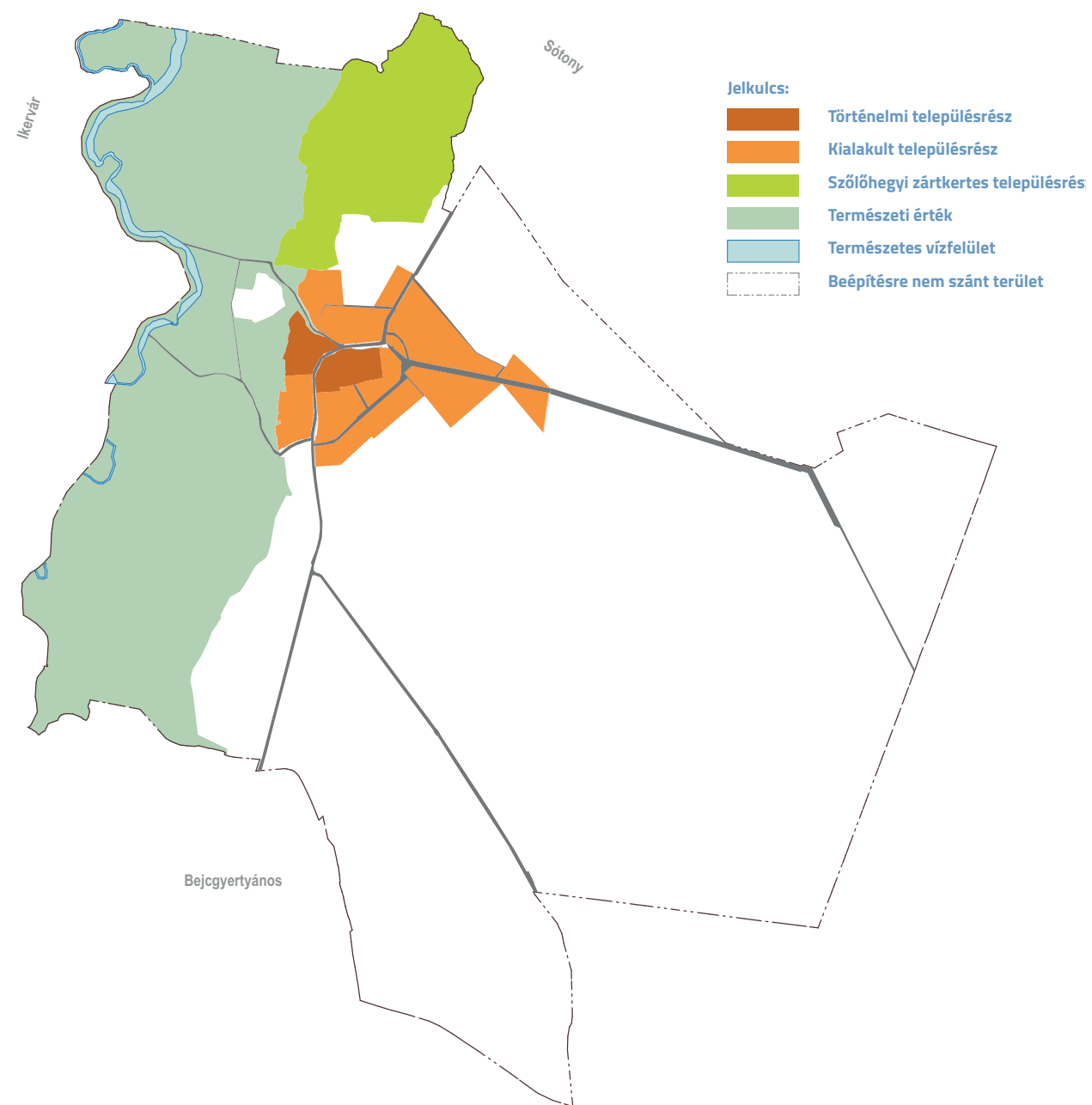

Grünwald Ödön síremlékének terve

(bal oldalon a Levéltárban őrzött eredeti tervek, jobb oldalon a rekonstrukciós tervek láthatók)

4 ELTÉRŐ ARCULATÚ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Történelmi településrész

Kialakult településrész

Magtár

Kulturális célra 1949-ben alakították ki épületet. A volt uradalmi épületből három lakószobát alakítottak át erre a célra. Először csak egy nagyterem volt, ebben fogadták a szórakozni vágyókat. 1961-ben építettek hozzá előteret és még egy helyiséget, amely akkor klubként volt

használva, jelenleg ez a könyvtár. Az első időkben a könyvtár a nagyteremben működött. A könyvek üveges szekrényekben voltak elhelyezve. Ugyan itt működött az akkori Mozi is. Tanfolyamok, szakköri munka, kiállítások, rendezvények sokasága jellemzi az elmúlt időszakot.

Klubok tevékenykednek napjainkban is az épületben, így: az Oberon Ifjúsági Klub, Baba-mama klub, Társasjáték Klub biztosítja a szórakozást. Kézműves szakkör, néptánc oktatás is van jelenleg is az intézményben. Az épületet többször is renoválták.

Szőlőhegyi zártkertes településrész

Csörnöc-Herpenyő patak

A Csörnöc-Herpenyő patak Vas megyében ered, majd Sárvárnál betorkollik a Rábába. Az 1960-as évekig Vas megye legszebb vízfolyása volt.

Az utóbbi időkben az erózió, valamint a patakot és a Rábát is érintő mederalakítások miatt alig volt benne víz, a parton elburjánzott növényzet miatt pedig megközelíthetlenné is vált. Egy uniós pályázat segítségével sikerült feléleszteni, a patak teljesen megújult. A természetes környezetet a patak egyik oldalán érintetlenül hagyták, a másik part viszont gyalogosan is megközelíthető.

Változatos halfaunája van. Ott-hont ad például a vörösszárnú keszegnek és a bodorkának is, de nagy számban előfordul benne csuka, ritkábban ponty is.

Hővirág-forrás

5 JÓ PÉLDÁK, AJÁNLÁSOK

35

6 ÁBRAGYŰJTEMÉNY

39

Az ábragyűjtemény, mint bármely automatizmus, csak gondolatébresztőként szolgálhat értékvédelmi ügyekben. A gyűjtemény nemkülözi a hely, a rendeltetés, a természeti és épített környezet ismeretét. Alkalmazása a település főépítészével történő egyeztetés során nyer majd értelmet.

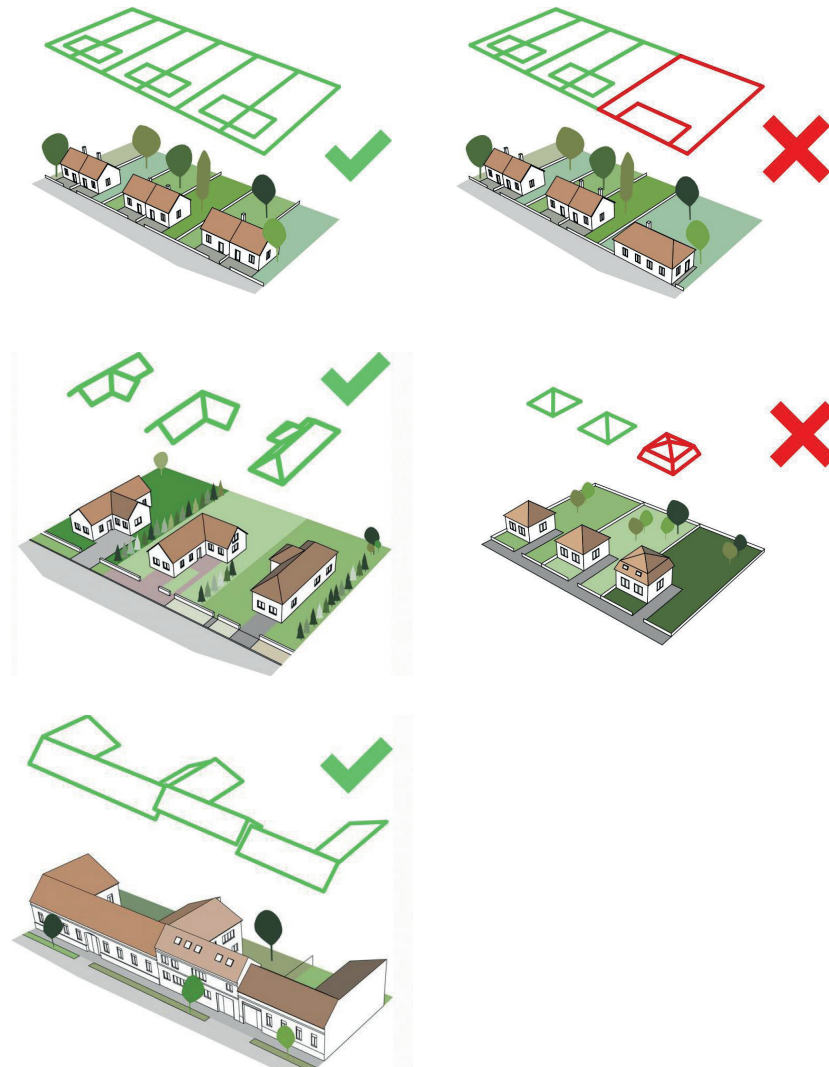

tetőidomok, tető hajlásszög

épületmagasságok illeszkedése

beépítési módok

7 FELHASZNÁLT IRODALOM

Nyőgér község településrendezési és településfejlesztési eszközei
Grünwald kriptá rekonstrukciós tervei: Altus Savaria Kft., 2011.
<https://www.google.hu/maps>
<http://www.nyoger.hu>
<http://sarvarikum.hu>

8 IMPRESSZUM

Nyőgér Község Önkormányzata
9682 Nyőgér, Petőfi u. 15.

Nagy Károly polgármester
megbízásából készítette:

Altus Savaria Tervező Iroda Kft.
9700 Szombathely, Welther Károly utca 31.
www.altussavaria.hu

Tervezők:
Balogh Alexandra
Horváth Violetta
Rápli Pál
Sebrek Zsuzsanna

Jóváhagyva:
Nyőgér Község Önkormányzatának
78/2017.(XII.22.) Kt-határozatával.

Minden jog fenntartva:
Altus Savaria Tervező Iroda Kft.
Felelős kiadó: Rápli Pál ügyvezető

